

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

- א. גבי נט דחוב הוא לה אין חבין לאדם אלא בפניו גבי מתנה דזכות הוא לו זכין לאדם שלא בפניו.....2
- ב. במתנה ... אף על פי שרין אחריהן ואין מגיען.....4
- ג. זרק ארנקי בפתח זה ויצא בפתח אחר מהו אויר שאין סופו לנוח כמונח דמי או לא ... במתנה היאך ... שאני מתגלגל דכמונח דמי.....5
- ד. מציאת בנו ובתו הקטנים מציאת עבדו ושפחתו הכנענים מציאת אשתו הרי אלו שלו
7
- ה. מציאת בנו ובתו הגדולים מציאת עבדו ושפחתו העברים מציאת אשתו שגירשה אף על פי שלא נתן כתובה הרי אלו שלהן.....9
- ו. השוכר את הפועל ... בין כך ובין כך ילקט בנו ואשתו אחריו.....9
- ז. מציאת חרש שוטה וקטן יש בהן משום גזל מפני דרכי שלום.....10
- ח. וכי מותר לאדם להרביץ ארי בתוך שדהו כדי שיראו עניים ויברחו.....11
- ט. מציאת פועל לעצמו במה דברים אמורים בזמן שאמר לו נכש עמי היום עדור עמי היום אבל אמר לו עשה עמי מלאכה היום מציאתו לבעל הבית ... כגון ששכרו ללקט מציאות
11
- י. אי דאייתי שתי שערות מאי בעיא גביה ואי דלא אייתי שתי שערות ... דאיטיה לאב ומאי הרי הן שלהן לאפוקי דרבה.....12
- יא. מציאת אשתו גירשה ... במגורשת ואינה מגורשת ... כל מקום שאמרו חכמים מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה ... הכא אית לה איבה ואיבה.....13
- יב. מצא שמרי חוב ... בין כך ובין כך לא יחזיר מפני שבית דין נפרעין מהן ... כשחייב ... דחיישינן שמא כתב ללות בניסן ולא לזה עד תשרי ואתי למטרף לקוחות שלא כדין..14
- יג. כותבין שטר ללוה אף על פי שאין מלוה עמו.....15

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

דף יב.

א. גבי גט דחוב הוא ליה אין חבין לאדם אלא בפניו גבי מתנה דזכות הוא לו זכין לאדם שלא בפניו

כבר התבאר במסכת גיטין דף יא: וקידושין דף כג. שהמזכה להבירו¹ מתנה על ידי אחר, כיון שהחזיק הזוכה בנכסים או בקרקע או שהגיע השטר לידו זכה המקבל, שזכין לאדם שלא בפניו ואין הנותן יכול לחזור בו, ויד המקבל על העליונה אם רוצה מקבל ואם אינו רוצה משום שלא נח לו במתנות², דכתיב (משלי טו פסוק כז) וְשֹׁנֵא מִתְּנַת יְחִיָּה, אינו מקבל, שאין זכין לו בעל כרחו.

לפיכך למרות שקבלת הגט על ידי האשה אינה צריכה שתקבלו בידה ממש אלא כשבא³ הגט לרשותה מועיל⁴, כמבואר במסכת גיטין דף עז: ולעיל דף יא: ואם זרק לה גט בחצרה בין שהוא קנוי לה בין שהוא מושכר או שאול לה חצרה הוא⁵, והרי הוא כאילו נתנו בידה ומגורשת. זה אינו אלא כשהיא עומדה בחצרה ומשתמר שם לדעתה, כגון חצר קטן והיא עומדת בתוכו או בצדו⁶, אבל אם אינה עומדת שם אף על פי שהוא משתמר לדעתה, אין זה

¹ שו"ע ונו"כ חו"מ רמג א

² או כגון שיש בהמתנה עבדים והיה צריך לפרנסן. סמ"ע שם ב

³ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קלט א

⁴ וכיון שכתב בידה בא לרבות כל שהוא ברשותה, דכתיב (במדבר כא, כו) ויקח את כל ארצו מידו שפירושו מרשותו, שזה פשוטא שלא היה כל ארצו בידו אלא ברשותו לבוש שם קלה א

⁵ דשכירות או שאלה ליומי ממכר הוא

⁶ בח"מ סי' ר' (סעיף א') הביא הרב בהג"ה דעת התוס' דבעינן דוקא עומדת בתוכה ממש ולא בחוצה בסמוך. והוא דעת תוס' בעירובין דף צ"ב (ע"ב) בד"ה אשה בגדולה וגט בקטנה מתגרשת שכתבו שם רש"י ותוס' דמירי בשניהם שלה ומטעם דבעינן עומדת בתוכה ממש וכו' עי"ש. ועיין בתורת גיטין א מה שהקשה על זה אולם כ"כ רש"י עירובין צב ב ותודה אשה; רשב"א גיטין עז ב וב"מ יא א; ריטב"א עירובין שם בשם הראב"ד; ריטב"א (החדש) ב"מ שם בשם יש מי שפ"י; מאירי עירובין שם; פסקי ריא"ז שם פ"ט ה"ב; מ"מ גזילה פי"ז ה"ח בשם יש שפירשו, ועי"ש שמל' הרמב"ם אין הכרע, רמ"א בשו"ע ר א, וכ"כ בב"מ שם בד' הרא"ש עירובין פ"ט סי' ב ומוש"ע אהע"ז שם א. ועי' יש"ש פ"ח סי' ג. אבל בנתה"מ שם והגר"א ס"ק ו וב"מ אהע"ז קלט ס"א הבינו בדברי המחבר שם א (שכתב כלשון הרמב"ם) שסובר שאין צריך בתוכה ממש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

דומה לידה ואינה מתגרשת, ומשום שליחות⁷ לא תקנה לה חצירה שגט חוב הוא לה ואין חבין לאדם שלא בפניו, לפיכך אין חצירה קונה לה הגט שלא בפניה, ויש אומרים⁸ שאפילו נתנו בחצירה, שלא מדעתה, ואינה עומדת בצד חצירה, הרי זו ספק מגורשת. וי"א⁹ שרק במקום יבום יש לספק שמא ניהא לה שלא תזקק ליבם. והרי ספק מגורשת וחולצת ולא מתייבמת.

ובחצר גדולה אף על פי שהיא עומדת בתוכו, כשהיא עומדת במזרחו אין מערבו משתמר לדעתה, ואם זרק גט למערבו אינה מגורשת, וי"א¹⁰ שכל

⁷ שממעם שליחות חצירו של אדם קונה לו מציאה אף כשאינו עומד בצידה ואפילו אינו בעיר כמבואר בש"ך חו"מ רסח ס"ק ג, ע"פ רש"י ותוס' ב"ק מט ב, ושכן משמעות הפוסקים במה דברים אמורים בחצר המשתמרת, אבל חצר שאינה משתמרת, כגון שדה וגינה וכיוצא בהן, אם היה עומד בצד חצירו קנה, ואם לא לא קנה את המציאה כמבואר בטוש"ע חו"מ רמג כ וכא ורסח ג. וכמה טעמים נאמרו בדבר: א) חצר שאין הבעלים עומד בצידה אינה קונה משום יד אלא משום שליחות אם היא משתמרת, וכשאינה היא משתמרת אינה קונה אף משום שליחות, לפי שאין אדם רוצה שיהיו הפציו ביד שליח שאין הפצים משתמרים בידו, והרי זה כאילו גילה דעתו שאינו רוצה שתהיה החצר שלוהו, שכיון שאינה משתמרת לדעתו, והכל יכולים לזכות במציאה זו, שהרי הפקר היא, לא סמכה דעתו. ב) כיון שאין דרך לעשות שליח שאין הפצים משתמרים אצלו, אין חצר שאינה משתמרת נעשית שליח מאליה, מה שאין כן חצר המשתמרת, שאנו דנים אותה כאילו עשאה שליח לכל דבר שהוא זכות לו. ג) חצר – שאינה משתמרת – אינה קונה משום שליחות במציאה, לפי שאין כאן לא דעת שליח ולא דעת שולח, מה שאין כן חצירו המשתמרת, שקונה מציאה שאין לה בעלים כמו שליח כן דעת שקונה בדבר שיש לו בעלים, והסבירו אחרונים שכיון שאין שליח קונה אלא כשיש שם דעת לקנין, או שלו או של השולח, לכן חצר שאינה משתמרת, שאין כאן דעת לקנין, אינה קונה לו אף על פי שהיא בשלוהו, מה שאין כן בחצר המשתמרת, שהסכימה דעת בעל החצר לקנות כל מה שיבוא לתוכה, ויש כאן דעת לקנין. ד) חצר שאינה משתמרת אינה דומה לשליחות, שהשליח משתמר הוא לשולחו, שהרי בשליחות אמרו שצריך שיהא השליח בר דעת. ה) חצר שאינה משתמרת – ואין בעליה עומדים בצידה, שאינה קונה להם משום יד אינה קונה מציאה משום שליחות, כיון שקניית מציאה חבה לאחרים, וחצר המשתמרת שקונה מציאה, משום יד הוא שקונה, אף כשאינו עומד בצידה, שגם מה שבא לידו, כשרוצה לקנותו בחצר המשתמרת הוא נותנה, וכיד ארוכה היא, או שמה שחצר המשתמרת קונה מציאה הוא מתקנת חכמים.

⁸ דעת הרשב"א מובר בשו"ע ונו"כ שם ג ובלבוש לא כתב סעיף זה ובסעיף א' הבי' י"א שהיא ספק מגורשת סבר דאירי כאן בכל אשה אפי' אינה זקוקה ליבם, ב"ש שם ד, וטעמו דשמא ניהא לה בגט והו"ל זכות בזה וזכין לאדם שלא בפניו אבל הרמ"ה ע"כ לא ס"ל כן דהא כתב שאם לא היתה בשעת נתינה אינה מגורשת בודאי ממילא אם לא היתה שם כלל וא"כ תימה על השו"ע כיון שהביא בסעיף הקודם לזה דעת הרמ"ה וכאן הביא דברי רשב"א והם סותרים זה את זה. ט"ז שם ו

⁹ בב"ש שם ד ביאר כך דעת הרשב"א, וכ"כ בבאור הגר"א שם ה והקשה על המחבר שסתם, ועיי' תורת גיטין שם ד

¹⁰ בתורת גיטין שם ב כתב על דברי הט"ז להלן והדין עמו דודאי כל שמשתמר באויר מחיצות משתמר השיב לוי. וליישב קצת דברי הבי"י נראה דמירי בחצר שאינו מוקף מחיצות דאז בעינן שישתמר מחמת האשה דוקא, כמ"ש הרשב"א גיטין ע"ט [ע"א] בד"ה נעץ קנה, ובזה א"ש דברי הבי"י אבל במוקף מחיצות ודאי צדקו דברי הט"ז.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

שמשתמר באויר מחיצות מתגרשת. וי"א¹¹ שכל שמתשמרת באופן שאין לשום אחר השליטה וכה באותה הצר כי אם היא לבדה אפילו בחצר גדולה מגורשת.

אם עומדת בסמוך כ"כ לחצירה עד שהיא יכולה לשומר¹² והבעל אינו יכול לשומר¹³ מגורשת מדינא¹⁴, אולם מ"מ צריך שיגיע גט לידה אח"כ.¹⁵

ג. במתנה ... אף על פי שרץ אחריהן ואין מגיען

כבר התבאר לעיל דף יא: שמדכתיב גבי טענת גנב (שמות כב פסוק ג) אם הפיצא תפיצא בידו הגנבה וגו', אמרו רז"ל שבא הכתוב לרבות שיהא הצירו והוא הדין שאר רשותו של אדם קונה לו כמו ידיו, דהמצא תמצא רבויא הוא, ואף על גב שהוא אינו עומד אצלו קונה לו שלא מדעתו דלא גרע משלו¹⁶, לפיכך הנותן מתנה לחבירו והניחה לו לתוך הצירו של המקבל אף על פי שאינו עומד שם, זכתה לו הצירו כאילו זכה בה אחר בשבילו.

¹¹ הלכה כעולא דבעינן תרווייהו וא"כ פי' משתמר לדעתה היינו שאין לשום אחר השליטה וכה באותה הצר כי אם היא לבדה אבל אין הפי' שהיא מדעתה תהיה שומרת שם דהא לרב אושעיא היא בעיר אחרת ואפי"ה קרי לה משתמרת לדעתה אלא ודאי דלענין כח וזכות קאמר שאין לאחר חלק שם ואם יש לאחר חלק שם הוה כמו עבדו נעור. כתבתי כל זה לפי שפי' ב"י דברי הטור בלשון זה דהצר המשתמרת לדעתה לאפוקי אם הוא חצר גדול שכשהיא עומדת במזרחו אין מערבו משתמר לדעתה וזרק לה במערבו דאינו גט ובדרישה הביא דברי ב"י וכתב שמוכרח בדברי הטור שיש כאן ב' פירושים על משתמר לדעתה ובמחילה מכבוד הרבנים הגדולים האלו שלא עיינו בראוי שהם מפרשים לדעתה דהיינו שהיא תשמור בעצמה שם ודבר זה בטל דהא לשון זה עצמו איתא בגמרא לרב אושעיא ואיהו ס"ל אפילו היא בעיר אחרת מועיל כל שהצר משתמר לדעתה אלא הדברים ברורים כמו שזכרנו ולא משנחנין בחצר גדול או קמץ אלא כל החצרות שוות דאם אין כח לשום אדם באותו חצר מהני לרב אושעיא אפילו היא בעיר אחרת ולעולא דקיי"ל כוותיה צריך שתהא עומדת גם כן שם ואז הוה גט גמור אפילו אם החצר גדול מאוד והגט מונח בקצה השני ולא דקו הני רבנן בהא מלתא. ט"ז שם ב

¹² ברישב"א כאן ורישב"א (החדש) ב"מ יא א. בצד ממש ואפילו חוצה לה, שכיון שהצר משתמרת לדעתו, עומד בצידה ובתוכה שוים, ואפילו בגט, ולא עוד אלא שבצד הצירו שאמרו, לאו דוקא, אלא כל שהתפץ משתמר בראייתו נקרא עומד בצד הצירו, אף על פי שאינו סמוך לה לגמרי.

¹³ ועיי' בנתה"מ סי' ר ח"י ס"ק ה שאף על פי שאינו צריך לעמוד בתוכה, צריך הוא לעמוד בצידה ממש, שאז היא דומה לידו, לדעה זו, אבל אם הוא עומד מרחוק, אף על פי שהשדה משתמרת לו על ידי כן, אינו נחשב כעומד בצידה

¹⁴ דדל מחיצות החצר מהכא, לא יהא אלא זרקו לה בר"ה או בסימטא והיא יכולה לשומר ולא הוא דמגורשת מדינא. תורת גיטין שם ג

¹⁵ מטעם חומרא דשמואל דאמר דף עה: ואת לא תעביר עובדא עד שיגיע גט לידה. ובכה"ג אין צריך שיטלנו ממנו ויחזור ויתננו לה.

¹⁶ שו"ע ונו"כ רמז ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ולמרות שהתבאר לעיל לגבי מציאה שאם אינו¹⁷ יכול להגיע ולשמור על המציאה הרי אלו כצבי שהוא רץ כדרכו וכגוזלות המפריחים אף על פי שאמר תזכה לי שדי לא אמר כלום שהרי אינו משתמר לדעתו¹⁸, אלא כל הקודם בהם זכה. במתנה י"א שאם נתנום לו אחרים במתנה והרי הם מתגלגלים בתוך שדהו, אפילו לא היה יכול להגיען הואיל ודעת אחרים הקנה לו קנתה לו שדהו¹⁹, וצריך²⁰ שיהיה משמרו לדעת הנותן או המוכר שעומדים שם. אולם אין צריך שיהיה עומד בתוכה, ומספיק שיכול לשמרו²¹. וי"א²² שגם במתנה דינה כמציאה, וי"א²³ שבמתנה אין צריך משתמר כלל.

ואם אחד הפקיר דבר וזרקו לתוך חצר חבירו, דינו כמתנה ולי"א זכתה לו חצירו אף על פי שרץ אחריו ואינו מגיעו²⁴.

ג. זרק ארנקי בפתח זה ויצא בפתח אחר מהו אויר שאין

סופו לנוח כמונח דמי או לא ... במתנה היאך ... שאני

מתגלגל דכמונח דמי

אויר חצר קונה כחצר²⁵, ואף על פי שחזר בו המזכה קודם שנה, אינו יכול לחזור בו, והיינו משנכנס החפץ לאויר החצר, אף על פי שעדיין לא נה, ה"ז

¹⁷ שו"ע ונו"כ רסח ד

¹⁸ בטור [סעיף ו'] כתב עוד, שאם עמד בקרוב לו שיכול לתופסו שלא ירוץ מהשדה קנהו ג"כ אעפ"י שאינו שבור דמיקרי לו משומר בזה. סמ"ע שם יז

¹⁹ כיון דדעת הנותן רוצה להקנות לו אלים קנייתו וקנהו חצירו אף על פי שאינו יכול להגיעו. סמ"ע שם טז

²⁰ חי' רע"א על סמ"ע טז מהדרישה, וכן בסמ"ע רב כ ולכאורה מפורש הוא ברמ"א ר א

²¹ נתייה"מ רב יז

²² השיך ר סק"א האריך להוכיח שאין הלכה כדעת הרמ"א, ועכ"פ אין להורות כן לכתחלה, עיין שם, ועיי' נה"מ סק"א.

²³ בקצה"ח סק"ב הביא מדברי הש"מ בפ"ק דב"מ דבמכר או מתנה א"צ כלל שימור, דכיון שיש כאן מי שמקנה הרי אי אפשר לאחר לזכות בו כי אם מי שהמקנה רוצה לזכות לו, ומדאי טעמא גם אויר כלי קונה, דלא בעי משתמר, עיין שם, ובערוה"ש כתב דלא משמע כן מדברי הראשונים, ובמהנ"א ה' קנין חצר סימן ב מצדד לחלק דבמתנה מסתמא ניהא ליה בשמירת הנותן, אבל במכר בעינן משתמר לדעת לוקח, ועיי' שו"ת חת"ס חו"מ סימן סו ובמנחת פתים, ועיי' נה"מ סימן קה סק"א ובטבעת החושן שם.

²⁴ סמ"ע שם

²⁵ שו"ע ונו"כ רמנ כה

תרומות והנצחות | בנק הדואר חי"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

כמונח וזכה בעל החצר, בד"א באויר שסופו לנוח²⁶, אבל אויר שאין סופו לנוח בקרקע החצר, במציאה לא זכה אפילו במתגלגל ע"ג קרקע החצר²⁷, ובמתנה אם זרק ארנקי דרך החצר, ויצא לצד השני דרך גלגול על הקרקע, זכה בעל החצר, אבל אם עבר בחצר דרך אויר ולא דרך גלגול ע"ג קרקע, ה"ז ספק אם זכה בעל החצר²⁸, ולכן אם חזר בו הנותן בעודו באויר²⁹, לא זכה המקבל³⁰.

יש אומרים³¹ שהפקר דינו כמתנה, והדבר בספק, אלא שבהפקר אין מוציאים מיד בעל החצר.

²⁶ שעומד ליפול בקרקע החצר, ובשו"ע אהע"ז סימן קלט מחלק גבי גג, שאם נפל הגט לאויר מחיצות זכתה בגט, אבל באויר שמעל למחיצות, או שאין לו מחיצות לא זכתה, והטעם דכל שלא הגיע לאויר מחיצות יכול הרוח לזרקו, והוי כאינה משתמרת, ומסתבר דה"ה לענין מכר ומתנה. אלא שנראה דהיינו דוקא בדבר שיכול הרוח להסיטו אל מחוץ לאויר הגג, דומיא דנייר של גמ, אבל דבר שאין הרוח יכול להסיטו, חשיב כמו נח, שוב ראיתי בקהלות יעקב ב"מ סימן טז שדן בדין דבר כבד שבודאי יפול לתוך המחיצות אם חשיב כמונח, ונראה מדבריו שם דתליא בפלוגתא דרש"י ותוס', ולדעת התוס' אויר שמעל למחיצות אינו כלל בדין חצר, ולא משום שאין סופו לנוח, עיין שם, ועי' שו"ת דברי מלכאל ח"א סימן צו. ועי' אבני מילואים סימן קלט סק"ד שמצדד לומר שאם נח אח"כ קונה למפרע. פתחי חושן חלק ח פרק ח הערה ט

²⁷ ועי' נה"מ סימן קסז סק"א שהביא קושית היערות דבש ומה שתירץ בזה, ועי' טבעת החושן שהביא מדברי האחרונים.

²⁸ שו"ע ונו"כ שם כד כאיבעיא דרבא ולא איפשיטא, והרי"ף לא הביא איבעיא דרבא אלא גבי מציאה דמתניתין כתב דאע"פ שרץ ואין מגיעין כיון דמתגלגלין כמונחין דמי, וכתב הרמב"ן דמודה הרי"ף דנשאר באיבעיא, ודינו כדין תיקו דממונא, ובהפקר כל הקודם זכה ובמתנה מוציאים ממקבל לנותן שיש לו חזקת מרא קמא, אבל לא מנותן למקבל, עיין שם, וגם הרמב"ם לא הביא בעיא זו, וכתב הלח"מ בפ"ד ממעשה הקרבנות ה"ט דס"ל להרמב"ם דאיפשיטא בעיא דרבא מהא דזבחים (דף כה) גבי אויר כלי שאמרו את"ל לאו כמונח דמי, והרי הרמב"ם סובר דכל את"ל פשיטותא היא וא"כ פשיטא שלא זכה אפילו במתנה, וגם בהפקר לא אמרינן כל הקודם זכה, עיין שם, ועי' בית מאיר אהע"ז סימן קלט סעיף ח.

²⁹ היינו אפילו לאחר שכבר יצא בצד שני ספק הוא, דאי אמרינן כמונח דמי כבר זכה המקבל בעודו באויר ביתו. ובסמ"ע כתב דאויר שאין סופו לנוח פירושו שמשעת זריקה אנו יודעים שלא ינוח בבית, ונראה כונתו שאם בשעת זריקה היה עומד לנוח, אלא אח"כ בא רוח והעיפו, חשיב כמונח, וכן משמע בגימין בהלכה דדליקה, כמ"ש בשו"ע אהע"ז סימן קלט, ולפי"ז ה"ה אם היתה דליקה כשהיה עומד לנוח והיה נשרף, אלא שמפני סיבה לא נשרף חשיב כאין סופו לנוח. וה"ה איפכא.

³⁰ שו"ע ונו"כ שם כג משום דמוקמינן בחזקת מרא קמא, ומסתבר דה"ה במכר, ובסמ"ע ס"ק כב מדייק מלשון הטור שכתב שאם חזר בו הנותן אין בעל החצר יכול להוציא מידו, ומשמע שאם קדם המקבל ותפס אין הנותן יכול להוציא מידו, אלא שכתב שאין זה מוכרח, וכבר קדמו הב"י בבד"ה שכתב כן, וכן הסכים הש"ך, אלא שכתב שכן הוא לדעת הרא"ש והטור דלא מהני תפיסה בספיקא דדינא, אבל לדעת המחבר שפסק כהרמב"ם דמהני תפיסה, כמ"ש בסמ"ע רב סעיף ג ובסימן רמח סעיף יא, ובכמה מקומות, ה"ה דמהני תפיסת המקבל שלא יוכל הנותן להוציא מידו, ועי' שו"ע אהע"ז סימן קלט סעיף ח ובאחרונים שם לענין אויר שאין סופו לנוח גבי גמ.

³¹ שו"ע ונו"כ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ד. מציאת בנו ובתו הקטנים מציאת עבדו ושפחתו הכנענים מציאת אשתו הרי אלו שלו

מציאת בנו ובתו³² הסמוכים על שלחנו אפילו הם גדולים, תקנו חז"ל שתהא של האב משום איבה, כלומר שלא יטיל עליהם איבה אם לא יתנו לו ולא יפרנסם עוד.

ומציאת בתו קטנה או אפילו נערה³³, אפילו אינה סמוכה על שולחנו³⁴, הרי היא גם כן של אב, שתקנו גם כן משום איבה, שלא יקדשנה למנוול ולמוכה שחין שהרי יש בידו לקדשה למי שירצה.

וכן מציאת עבדו ושפחתו הכנענים הן שלו, דמה שקנה העבד והשפחה קנה הבעל³⁵.

³² שו"ע ונו"כ ער ב

³³ באה"ע סימן ל"ז נסתפק בחלקת מחוקק ס"ק א' שם אם האב זוכה במתנתה וע"ש בית שמואל (סק"א). ולי נראה דזוכה במתנתה מהא דכתב בשו"ע או"ח סימן שס"ז סעיף י שאינו זוכה עירוב ע"י בנו ובתו הסמוכים על שולחנו אפילו הם גדולים, ולא על ידי בתו אפילו אינה סמוכה על שולחנו כל זמן שלא בגרה עד שתבגור, הא יד בתו לענין מתנה כיד אחר, אלא ודאי זוכה במתנתה עד שתבגור, וע"ש באו"ח בב"י שם. קצוה"ח א ועיים נתיח"מ שם"ל שמתנה לנערה שלה הוא.

³⁴ נערה לרבנותא כתב, דאע"פ שאינה ברשות אביה למוכרה בנערותיה כדילפינן [קידושין ד' ע"א] מדכתיב [שמות כ"א י"א] ויצאה חנם אין כסף, אפ"ה תיקנו שתהא מציאתה לאביה משום איבה דביד אביה למוסרה בעל כרחיה למנוול ומוכה שחין [משא"כ בתו בוגרת דיצאת מרשות אביה לגמרי, משו"ה בעינן דוקא שתהא סמוכה על שולחן אביה], וכ"ש בתו הקטנה אף דאינה סמוכה על שולחן אביה דמציאתה לאביה, דאיכא בה משום איבה בתרתיה, חדא דיכול למוכרה לשפחה, והשני למוסרה להנשא למנוול ומוכה שחין, ע"ש. ובטור [סעיף ג'] כתב עוד ז"ל, ואפילו היתה מכורה לאחר לאמה, עכ"ל, וכן כתב הרמב"ם בסוף פ"ז דגזילה. והמחבר השמיטו וגם מור"ם ז"ל לא כתבו, ולפי מה שכתבתי בפרישה ניהא, דאין דין יוצא בזה לפי האמת לפי מאי דקי"ל [קידושין י"ח ע"א] דהאב יש לו כח למוכרה לאישות למנוול ומוכה שחין אף אחר שמכרה כבר לאמה ויצאה בשש וביובל בקטנותה, או מיד שהביאה סימנים ויצאה מהאדון שמכרה לו. סמ"ע ג

³⁵ ידן כיד רבן, וכל מה שקנו כאילו קנאן רבן. סמ"ע ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

וכן מציאת האשה³⁶ שייכת³⁷ לבעל³⁸. וי"א שיכולה לומר איני נזונת ואיני נותך לך מה שאמצא³⁹.

כשנישאו שלא באופן רשמי ומתוך כך היא מקבלת בטוח או פנסיה, אפשר דדמי למציאה, ומהראוי להתנות קודם לכך⁴⁰.

זכות הגרלה שנקנה במעות נכסי מילוג, נראה שדין הזכיה כפירות.

בסמוכין על שולחן אביהם שאמרנו שמציאתן לאביהם זה אינו אלא דוקא בבנו ובבתו שדרך האב לזונם תמיד ואם לא יפרנסם האב לא יפרנסום אחרים, אבל אדם אחר מעלמא הסמוך על שולחן חבירו חנם כגון יתום וכיוצא בו הרי מציאתו לעצמו, דלא תקנו הכא משום איבה שאם לא יפרנסנו הוא יפרנסנו אחרים⁴¹.

ואפילו אחים הזונים את אחות מציאתה לעצמה⁴²

הנותן מתנה לקטן הסמוך על שולחן אביו⁴³, הרי היא של אביו שמסתמא לאביו נתן, אבל הנותן מתנה לבן גדול אפילו סמוך על שולחן אביו הרי היא של הבן, שאין שייך כאן לתקן משום איבה, שזה אין רוצה להקנות אלא להבין⁴⁴.

³⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז פד א הו"מ ער ב

³⁷ ובב"ש (סק"א) הביא כמה טעמים בזה, התוס' (כתובות דף סו ע"א ד"ה מציאתה) כתבו משום מזונות שנותן לה, או משום איבה, ובירושלמי אמרו שלא תבריה מנכסי בעלה ותאמר מציאה מצאתי, ובגמרא אמרו דמציאה הוי כהעדפה כמעשי ידיה ע"י הדחק, וכתב הח"מ (סק"א) דכיון דקיי"ל שהעדפה ע"י הדחק הוא של בעל, ה"ה מציאתה לבעל, ולדעת הפוסקים שם שהוא לעצמה, ה"נ ס"ל כאן דמציאתה לעצמה, וכתב המנח"פ דהיינו מציאה ע"י הדחק, אבל סתם מציאה מוציאין.

³⁸ היינו לגמרי שלו, ולא כנ"מ שאין לו בהם אלא פירות, שהרי משמע שדינו כהעדפה, וכתבו התוס' שבמקום שהעדפה לבעל היא לגמרי שלו, וכן משמע בח"מ (סימן פה ס"ק טו) ובב"ש (ס"ק יב) בשם הירושלמי, ועי' בב"י (סימן צ) גבי נכסים שאינם ידועים לבעל, שכתב בשם הרשב"א שהשוה מתנה למציאה, וכל שאינו ידוע לבעל אינו זוכה בהם.

³⁹ בטור הביא מחלוקת הרמ"ה והרא"ש באומרת איני ניוזנית אם יכולה גם לומר איני נותנת לך המציאות, שדעת הרמ"ה שתוכל לומר כן והרא"ש חולק, והח"מ (סק"ב) מצדד לומר שאם היא אומרת איני ניוזנית וכו' נראה דעת הרמ"ה, ואם הוא אומר לה צאי וכו', יפה כתב הרא"ש, וסיים דאפשר דלא פליגי, והט"ז (סק"א) כתב דמ"ש הרמ"ה שאינה ניוזנית לא איירי שאינה ניוזנית מצד הדין, אלא איירי כשאין לו לתת לה מזונות, והיא טורחת וניזונת, דבכה"ג ליכא איבה, שהוא מניחה שתיוון משל עצמה, עיין שם.

⁴⁰ פתחי חושן חלק ט פרק י הערה ס

⁴¹ שמצוה לזונן סמ"ע ט

⁴² עיין דרישה [סעיף ג'] שכתבת הטעם, שכך היה נראה ישר לחכמים לשלם הטוב לעושה עמו טוב, שמזין אותו אף על פי שאינו חייב לפרנסו כי אם עד ו' שנים, משא"כ אחין המפרנסים אחיותיהן אחר מיתת אביהם דמחויבים לפרנסן, משו"ה מציאתן לעצמן, וכמ"ש הטור והמחבר באה"ע סימן קי"ב סעיף ב'. סמ"ע שם ב

⁴³ עיין ג"י דכתב רבותא יותר אף אם אביו נתן לו המתנה ועיין תשו' מוה"י בצלאל אשכנזי סי' ל"ח ודו"ק. ח"י רע"א שם

⁴⁴ שבנתן לבנו הקטן דמסתמא אינו משומר בידו זולת דעת אביו השומרו ונתנו לקטן אדעתא דאבוה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

**ה. מציאת בנו ובתו הגדולים מציאת עבדו ושפחתו העברים
מציאת אשתו שגירשה אף על פי שלא נתן כתובה הרי
אלו שלהן**

מציאת בנו⁴⁵ שאינו סמוך על שולחנו אף על פי שהוא קטן, וכן מציאת עבדו ושפחתו⁴⁶ העברים, שאין שייך בהם איבה⁴⁷, לפיכך הוא שלהן.

וכן בתו הקטנה שאין לאביה רשות עליה, ואינה סמוכה על שולחנו כגון שהשיאה בקטנותה ונתאלמנה או נתגרשה מן הנשואין, הרי היא שלה⁴⁸.

**ו. השוכר את הפועל ... בין כך ובין כך ילקט בנו ואשתו
אחריו**

לא ישכור אדם⁴⁹ את הפועל על מנת שילקט בנו אחריו, אפי' בנו גדול⁵⁰ שאין סמוך על שולחנו והוא עני אסור, וה"ה אם התנה על אדם אחר, שמכיון שהתנה נמצא פוחת לו הבעה"ב משכרו בשביל הלקט ונמצא פורע חובו משל עניים. ואפי' נותן לו שכר שוה כמו לכל הפועלים אסור דכיון שהתנה כך הו"ל כמוכר הלקט והתורה אמרה תעזוב.

⁴⁵ שו"ע ונו"כ חו"מ שם לקט שכחה ופאה אף על גב שהוא עני

⁴⁶ בפרישה [סעיף ג'] מפורש דמשו"ה כתבו הרמב"ם [שם] והמחבר לשון דאינו "שלו" דהיינו של ארון דשפחה, ולא כתבו הרי הוא שלהן של עבד ושפחה ואינך, משום דדין זה נחלק, דאם אביה של זו הקטנה שמכרה לשפחה חי בשעה שמצאה המציאה, המציאה היא של אביה ולא של עצמה, ואם אינו חי, המציאה היא של עצמה, ועכ"פ אינה שלו של הארון. ועיין עוד מה שכתבתי שם שכן היא דעת הטור, אלא שסמך אמה שכתב לפני זה דאפילו היתה מכורה. סמ"ע שם ז

⁴⁷ דקמן אינו סמוך על שולחנו, ועבדו ושפחתו העברים אף על פי שאוכלים על שולחנו בשכרן הם אוכלים ומה להן ולאיבתו,

⁴⁸ סמ"ע שם ו

⁴⁹ רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ד הלכה יא

⁵⁰ דרך אמונה שם סו מהתפא"י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

אבל האריסין והחכירין אף על פי שהוא עצמו נחשב כבעל השדה ואסור לו ליטול⁵¹ וכן המוכר קמתו לחברו לקצור אף על פי שלא מכר לו הקרקע אסור להלוקח ליטול לקט שכחה ופאה אף על גב שהוא עני⁵² אבל בנו שהוא עני⁵³ מותר לו ליקח כיון שלא התנה ע"ז. וכן אשתו שאין בעלה מפרנסה⁵⁴.

ויש לפועל רשות להביא אשתו ובניו ללקט אחריו⁵⁵, ואפילו שכרו ליטול במחובר חצי הקציר או שלישו או רביעו בשכרו. שאז דינו שלפועל עצמו אסור ליטול לקט שכחה ופאה שנחשב בעל השדה מ"מ בנו ואשתו מותרין ליטול שהן אינם בעל השדה והם עניים וכנ"ל

וכ"ש אם אין לו חלק במחובר רק אחר הקצירה, שאז גם הפועל עצמו מותר לו ליטול, אם אין שם ביטול מלאכה ע"ז.

ז. מציאת חרש שוטה וקטן יש בהן משום גזל מפני דרכי

שלום

⁵¹ כיון שיש לו חלק במחובר כמש"כ רבנו לקמן פ"ו הט"ז

⁵² כמו שיתבאר שם הט"ז

⁵³ ואפי' אם אביהם עשיר שיש לו מאתים זוז מ"מ אשתו ובניו אינן נחשבינן עשירים

⁵⁴ כגון שמחלה לו וכה"ג שאם בעלה חייב במזונותיה והוא עשיר גם היא נחשבת עשירה וכן בניו מיירי ביתרים מבני שש שאין אביהם חייב לפרנסם שאל"כ נחשבינן עשירים אם אביהם עשיר דרך אמונה שם ע, ובציון ההלכה שם קטז כתב שמקורו קהלות יעקב לאאמו"ר זצ"ל (שליט"א) לקומים ח"ב סי' ה' ואף על גב דהרמ"א ביו"ד סי' רנ"ג ס"א כתב דאפי' בן גדול אם סמוך על שלחן אביו אין נותנין לו מתנ"ע דאביו זוכה צ"ל דרק כאן יש תקנה של עשו שאינו זוכה כזוכה דעניים גופיהו ניהא להו כו' ולא בצדקה ואפשר דגם בלשו"פ דווקא בבניו של הפועל עשו תקנה אבל סתם בנים של עשיר הסמוכים על שלחנו אף שלהם אין כלום דינו כצדקה דאסור להם ליטול וצ"ע.

⁵⁵ אף על גב דאין קנין לאשה בלא בעלה והו"ל כזוכה מיד לבעלה מ"מ מותר דאשה מדינא זוכה לעצמה ואח"כ בעלה זוכה ממנה, כמש"כ בריטב"א כאן ובניו ובנותיו הסמוכים על שלחנו אף על גב דזוכים מיד עבור אביהם [שתקנו חז"ל משום איבה דמציאתן לאביהן] מ"מ תקנו חז"ל משום טובת העניים שיהא מותר להן ללקט דניהא להו לכל העניים בזה כדי שאם ישכרו אותם יוכלו בניהם ללקט ולכן עשו חכמים כאילו זכו העניים בלקט וחזרו ונתנוהו לבני הפועל אבל לפועל עצמו לא רצו חכמים להתיר שילקט הלקט בעצמו כיון שיש לו חלק בהשדה ומלקט לעצמו ונראה דגם עבדו הכנעני אין יכול ללקט דכיון דאין לו זכי' לעצמו רק עבור רבו אסור ולא מצינו שעשו תקנה לזה. עיין דרך אמונה שם עג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

כבר התבאר במסכת גיטין דף נט: שחרש שוטה⁵⁶ וקמן שמצאו מציאה והגיעה המציאה לידם, לא קנו קנין גמור⁵⁷ אלא מפני דרכי שלום, ויש אומרים⁵⁸ שקמן שהגיע לשיעור צרור וזורקו זכה בקנין גמור, ויש אומרים⁵⁹ שקודם שיעור צרור וזורקו אפילו מפני דרכי שלום אינו זוכה.

ח. וני מותר לאדם להרביץ ארי בתוך שדהו כדי שיראו

עניים ויברחו

ואסור לאדם להרביץ⁶⁰ ארי וכיוצא בו בתוך שדהו כדי שיראו העניים ויברחו, שגורם לעניים הפסד, וכן כלב רע⁶¹ וכן כל כיו"ב שכל גרמא שבשבילה יעכב העני שלא ילקטו אסור לעשותו.

היו שם עניים שאינן ראויין ליטול לקט כגון שיש להן מאתים זוז וכה"ג, וה"ה בכל מתנות עניים, אם יכול בעל הבית למחות בידן בלי קטטה⁶² ממהה, ואם לאו שאין יכול למחות אלא ע"י קטטה לא חיבוהו, ומניחן מפני דרכי שלום.

דף יב:

ט. מציאת פועל לעצמו במה דברים אמורים בזמן שאמר לו

נכש עמי היום עדר עמי היום אבל אמר לו עשה עמי

⁵⁶ שו"ע ונו"כ שם ער א

⁵⁷ ואם עבר אחד וגזלה מידו אינו יוצא בדיינים, ובהלכה למשה פרק יז הלכה יג הביא דעת כמה פוסקים שאם יש לו אב זכה האב בהגבתו ויוצא בדיינים, וסיים שמידו פלוגתא לא נפקא.

⁵⁸ ש"ך סימן רמג סק"ו, ובקצה"ח ונה"מ שם דחו דעת הש"ך, והסכימו לדעת הרמ"א שבמציאה שאין דעת אחרת, אינו זוכה אלא מפני דרכי שלום, ועי' ד"ג כלל ג סימן י. ובאור שמח פרק יז מה' גזו"א מסתפק בעבד של קמן שמצאו מציאה מי זוכה בה.

⁵⁹ בקצה"ח ונה"מ רמג

⁶⁰ רמב"ם הלכות מתנות עניים שם הלכה יג

⁶¹ עורה"ש ומאירי כאן

⁶² ולא דמי לגוים דמניחן מפני איבה כנ"ל פ"א ה"ט דגבי ישראל ל"ש זה כ"כ דישראל חייב לקיים ההלכה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

מלאכה היום מציאתו לבעל הבית ... כגון ששכרו ללקט מציאות

כבר התבאר לעיל דף י. שפועל⁶³ או משרת⁶⁴, שמצאו מציאה זכו בה לעצמן⁶⁵, אף על פי שלא שכרן למלאכה מסוימת, אלא שכרן סתם, ואמר לו לעשות מלאכה סתם⁶⁶.

שכרן ללקט⁶⁷ מציאות או ששכרן סתם והראה להם ללקט מציאות, אף על פי שמצאו מציאה אחרת שלא במלאכה שהראה להם בעל הבית, זכה בעל הבית במציאה, ואפילו נתכוין הפועל לזכות לעצמו, זוכה בעה"ב⁶⁸. שיד פועל כיד בעה"ב⁶⁹.

**י. אי דאייתי שתי שערות מאי בעיא גביה ואי דלא אייתי
שתי שערות ... דאיתיה לאב ומאי הרי הז שלהן לאפוקי
דרבה**

⁶³ שו"ע ונו"כ ער ג

⁶⁴ כן העלה בשו"ת הת"ס או"ח סימן מד שמשרת דינו כפועל, ועי' פת"ש כאן סק"א, ומבואר בשו"ע שעבדו ושפחתו העבריים מציאתן לעצמן, ומציאת עבדו ושפחתו הכנעניים לרבן, ובדברי חיים דיני שלוחין סימן כ תמה איך קונה האדון בהגבהת העבד.

⁶⁵ מדברי רש"י בסוגיא מוכח שאם הפסיק ממלאכת בעה"ב להגבהת המציאה צריך לנכות משכרו עבור הזמן הזה, ופשוט שאם נתכוין לזכות לבעה"ב זכה.

⁶⁶ כתב הרמ"א סימן קעו סעיף יב, מי ששכר חבירו לישא וליתן בשלו וכל המציאות שיגיעו לידו יהיו של השכיר, וגבה חובות פרועים מעכו"ם, הוי בכלל מציאה, וביאר הנה"מ דאע"ג דבלא"ה מציאת פועל לעצמו ולמה צריך תנאי, משום דכיון ששכרו לעסקיו, ובכלל זה מסר בידו שטרות, הוי כהראהו ללקט מציאות שמציאתו לבעה"ב, אבל אם התנה שכל מציאות יהיו שלו, גם נביית חוב פרוע מעכו"ם הוא בכלל מציאה.

⁶⁷ שו"ע ונו"כ שם

⁶⁸ המחנ"א ועי' אמרי בינה קונטרס הקנינים סימן ימ.

⁶⁹ ועי' נה"מ ריש סימן קפח שדן באריכות איך זוכה בעה"ב בהגבהת הפועל, אם הוא מדין שליחות או מדין יד, והעלה שם כמה נ"מ להלכה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

קטנה⁷⁰ שמכרה אביה לשפחות אם אביה של זו הקטנה שמכרה לשפחה חי בשעה שמצאה המציאה, המציאה היא של אביה, ואם אינו חי, המציאה היא של עצמה, ועכ"פ אינה שלו של האדון.

כבר התבאר במסכת קידושין דף טז. שהענקה הניתנת בשחרור אמה העבריה⁷¹ וכן מציאתה, לאביה. ומ"מ צריך לשלם לאדון שכר הבטלה⁷². וזה דוקא שהיתה עסוקה במלאכתה ומצאה מציאה, אבל אם האדון אמר לה ללקט לו מציאות מציאותיה לרבה⁷³

ואם מת אביה קודם שיבא לידו⁷⁴ הרי הן של עצמה ואין לאחיה בהם כלום, שאין אדם מוריש זכות שיש לו בבתו לבנו.

יא. מציאת אשתו גירשה ... במגורשת ואינה מגורשת ...
כל מקום שאמרו חכמים מגורשת ואינה מגורשת בעלה
חייב במזונותיה ... הכא אית לה איבה ואיבה

כבר התבאר במסכת כתובות דף צז: שאם נתגרשה⁷⁵ האשה גירושין גמורין אין לה עוד עסק עם בעלה, אלא נוטלת כתובתה והולכת, ובספק גירושין בחיי בעלה כגון אם זרק לה גט ברשות הרבים ספק קרוב לו ספק קרוב לה, אף על פי שכבר פרע לה כתובתה⁷⁶ חייב במזונותיה עד שיגרשנה גירושין

⁷⁰ סמ"ע ער ז

⁷¹ רמב"ם שם

⁷² וכ"כ הריטב"א בהידושיו ולא ידעתי למה השמיטו הרמב"ם מל"מ שם

⁷³ כן כתב הרמ"ה הביאו הריב"ה בח"מ סימן ע"ד. שם

⁷⁴ עיין כס"מ שהקשה שאפילו בא לידה יורשים האחים, ועיין משנה למלך שם שמוהרי"ט כתב במהדורא שניה דאי יצאה בחיי האב אינו מוריש דשאני הענקה ממעשה ידיה וכמו שחילק שם ולפי דבריו אפשר דאפילו בא לידה אינו מוריש כל שלא בא לידו ולפי זה אתו דברי רבינו כפשטן. ועיין כאן האזל שכתב אבל לדעתי אין דברי המל"מ נכונים דודאי בזה שכתב המהרי"ט לחלק בין הענקה למעשה ידיה כ"ז שלא נכתה דבריו ברורים, דמעשה ידיה כיון שכבר נתחייב זה שעשתה אצלו כבר זכה בהן האב והם של האחין כשמת האב, אבל הענקה אינו התחייבות ממון גמורה וכ"ז שלא נתן האדון עוד לא זכה האב, אבל לענין זה שפיר למד הכ"מ דאם כבר באה הענקה להבת שכבר זכה בהם האב והם שלו יזכו בהם האחין לאחר מיתתו אף קודם שבאו לרשות האב כמו שזכו האחין במעשה ידיה שנתחייב בהם מי שעשתה אצלו אף דאכתי לא באו לרשות האב, ולכן דברי הכ"מ ברורים.

⁷⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז צג ב

⁷⁶ ח"מ שם ד והוא מחלוקת ראשונים עיין ב"ש שם ד והפלאה קונט"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ודאי, הואיל והיא מעוכבת מלינשא בשבילו. וכן אם אינו רשאי להתייחד עמה מחמת שעשה תנאי בגט, עד שיחול הגט הרי חייב במוזנותיה.

ודוקא הוא בחייו, אבל אם מת אין היורשין חייבים לזונה מנכסיו אפילו לא נתפרעה עדיין כתובתה, שאין מוציאין מיד היורש מספק.

ומציאת אשתו שגרשה אפילו בספק גירושין, אף על פי שחייב עדיין לזונה⁷⁷ מציאותה שלה⁷⁸.

**יב. מצא שטרי חוב ... בין כך ובין כך לא יחזיר מפני שבית
דין נפרעין מהן ... כשחייב ... דחיישינן שמא כתב ללות
בניסן ולא לזה עד תשרי ואתי למטרף לקוחות שלא כדין**

כבר התבאר במסכת כתובות דף נא: ולעיל דף ז: שהמוצא שטר חוב⁷⁹, שיכול המלוה לגבות בו מלקוחות, אף על פי שיש בו נאמנות, ואפילו הוא תוך זמן הפרעון והלוה מודה שלא פרע, לא יחזירנו למלוה, חוששים אנו שמא פרע ועושים קנוניא ביניהם כדי למטרף מלקוחות שלא כדין, אפילו נותן המלוה סימן מובהק בגוף השטר כגון נקב בעד פלוני⁸⁰, אבל סימן מובהק שלא בגוף השטר אלא בדרך מציאתו, כגון שאומר שהיה כרוך או קשור באופן שאין דרך בני אדם לעשות כן יש אומרים⁸¹ שלא יחזיר, ויש אומרים⁸² שמחזיר למלוה.

שטר שאינו יכול לגבות בו מלקוחות, כגון שמפורש בו שאין בו אחריות, או שיש ללוה די בני חורין לגבות ממנו, וכן כשאין ללקוחות הפסד שנמצא ביום שנכתב, וכן בשטר בכתב ידו ואין בו עדים שאינו גובה מלקוחות. אם

⁷⁷ כמ"ש באבהע"ז סימן צג (סעיף ב), מ"מ מעשי ידיה לעצמה, וגם מציאתה לעצמה, וכתב בכנה"ג דה"ה אם נתן לה גט מעכשיו על תנאי מציאתה לעצמה.

⁷⁸ דמידי הוא טעמא דמציאת אשה לבעלה אלא משום איבה, הכא אית לה איבה ואיבה דהא רוצה לגרשה.

⁷⁹ שו"ע ונו"כ הו"מ סהו

⁸⁰ והטעם שאינו נאמן שהרי השטר היה בידו ויודע סימן מובהק בו.

⁸¹ ש"ך שם כ שעדיין יש לחוש שאמר לו הלוה הסימן כדי לעשות קנוניא

⁸² קצה"ח שם סק"ז בשם הש"מ, וכ"כ הנה"מ סוף ס"ק יט, שאם באנו לחוש לכך הרי יכול לתת לו השטר, אלא שלא חיישינן כי אם כשמחזירין על פי הודאתו, אבל כשמחזירין עפ"י סימנים אין חוששין.

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטלי' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

הלוח מודה שלא פרע יחזירנו למלוה⁸³, ואם אינו מודה לא יחזירנו לא ללוח ולא למלוה, אפילו אחד מהם נותן סימן בגוף השטר⁸⁴, אבל אם אחד מהם נותן סימן בדרך מציאתו מחזירין לו.

והמוצא שיק בזמנו⁸⁵, אם כתוב בו שם המוטב הרי דינו כמלוה והחותם דינו כלוח, אין בזה חשש פרעון, שסתם פרעון שיק הוא ע"י הבנק ומוחתם על ידו, וכיון שנמצא בשוק בלי חותמת בנק הרי ודאי שלא נפרע, וממילא צריך להחזירו למוטב⁸⁶.

אולם כל זה כשאינו מוטב על ידו, אבל שיק מוטב יש להניח שמסרו לאחר, שאין דרך להסב לפני שמוסרו, וא"כ אינו יכול להחזירו למוטב, וכן אם יש בו כמה הסבות אינו יכול להחזירו למיטב האחרון, שגם בזה יש לומר שמכיון שהסב בודאי מסרו לאחר,

וכן המוצא שיק שאין רשום בו שם המוטב אינו יכול להחזירו לחותם, שמסתמא מסרו לאחר, וא"כ הרי השיק כאבידה אחרת שמחזירה עפ"י סימנים⁸⁷.

סכום השיק אינו סימן, אבל מספר השיק הרי הוא סימן מובהק לגבי מקבל השיק, וכן כשיודע מי הוא המסב האחרון הוי סימן, אבל שם הבנק יש להסתפק אם מיקרי סימן.

וכל זה כשמצא שיק בודד, אבל כשמצא כמה שיקים ביחד, ודאי דבר שיש בו סימן הוא.

יג. כותבין שטר ללוח אף על פי שאין מלוה עמו

לוח שאמר⁸⁸ בפני שנים שלוח מפלוגי מנה, או שהודה שהוא חייב לפלוגי מנה, וקנו מידו⁸⁹, כותבים לו שטר וחתימים ונותנים לו, אף על פי שאין

⁸³ שו"ע ונו"כ שם ז ועי' שו"ת רעק"א סימן קצו שמסתפק באם המלוה טוען ברי והלוח אומר איני ודע אם פרעתיך

⁸⁴ ש"ך שם סק"ב, שהרי שניהם מכירין בשטר. וכתב בקצה"ח סק"ו שאם המלוה נותן סימן והלוח טוען שכתב ללוח ולא לוח, אפשר שמחזירין למלוה, שהרי לדברי הלוח לא היה השטר ביד המלוה שיכיר סימן שבו, ועי"ש שנשאר בצ"ע.

⁸⁵ פתחי הושן חלק ב הערות פרק ז מ

⁸⁶ שסתם פרעון שיק הוא ע"י הבנק ומוחתם על ידו, וכיון שנמצא בשוק בלי חותמת בנק הרי ודאי שלא נפרע.

⁸⁷ אבל לגבי המוטב או המסב האחרון אף בסימנים אינו מחזיר שהרי השיק היה בידו ויודע סימניו

⁸⁸ שו"ע ונו"כ למ יג

⁸⁹ ואם אין בו קנין יבואר להלן דף יג בעוה"ת

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

המלוה לפנינו⁹⁰, אבל אין כותבין שטר למלוה א"כ הלוח עמו⁹¹, ואפילו אומר המלוה כתבו השטר וחתמוהו, ואם תקנו מיד הלוח תתנוהו לי ואם לאו תקרעו את השטר, אין שומעין לו⁹².

⁹⁰ ופירש הסמ"ע דאע"פ שאין מכירים את המלוה, ולעיל בס"ק כא כתב הסמ"ע במ"ש בשו"ע שם סעיף ז דכשבאים שנים לב"ד ומודה האחד לחבירו שהוא חייב לו מנה, דבעינן שיכירו הב"ד שניהם כדי שלא יערימו לחייב איש אחר, דשאני התם ששניהם לפנינו, וכותבים ההודאה בלשון נוכח איך שהודה זה לזה, ולכן אם אינם מכירים מי הוא המלוה אפשר שמערימים ובאמת אינו המלוה האמיתי, והמלוה האמיתי אינו רוצה שיהיה שטר שחייבים לו מעות, וגם אם הוא המלוה האמיתי אפשר שרוצה לשנות שמו כדי שלא יבא מי שחייב לו ויגבה חוב זה, משא"כ כשהלוה בא לבדו ואומר כתבו שאני חייב לפלוני, וכותבים כך העדים שמעידים שפלוני הלוח בא לפנינו והודה שחייב לפלוני המלוה, ובנוסף זה שניכר שהמלוה לא היה בפניהם, אין לו קול שחייבים לו מעות, כיון שלא נעשה בפניו, אבל את הלוח צריכים להכיר, דיש לחוש לקנוניא שבאמת לא לוח כלום, אלא שכותב שפלוני חייב לפלוני כו"כ, ואח"כ המלוה יתבע מאותו אחר ששמו כתוב בשטר, והש"ך שם ס"ק כא כתב שלכאורה קשה מהא דסימן מט סעיף ב שכתב המחבר שצריך שיכירו שזה שם הלוח אבל א"צ להכיר המלוה, ואם הוא בלא קנין צריך שיכירו אף שם המלוה (עי' פרק ז סעיף ב), וע"כ צריך לומר דלמ"ד עדין בחתומיו זכין לו ליכא חשש שיטרוף מלקוחות שלא כדין וא"צ להכיר שם המלוה, ולכן גם בהאי דסעיף ז דאיירי בהודאה בב"ד דלעולם הוי ככתובה בשטר, ולכן א"צ להכיר שם המלוה. כתב הרמ"א שמ"מ אם המלוה מוחה שלא לכתוב שטר ללוח, אין כותבין בעל כרחו, ופירש הסמ"ע הטעם דלא ניהא ליה להשביע נפשו שחייבים לו.

⁹¹ לכאורה פשוט הוא, שאין כותבין שטר שלא מדעת המתחייב, כמ"ש לעיל, ובנה"מ כתב דכשאמר אח"כ תנו נעשה שטר כשר למפרע, ובאמרי בינה דיני הלואה באמצע סימן כו מפקפק בזה

⁹² וכתב הש"ך הטעם משום שבשעת כתיבה הוא שקר, וכתב שלכתוב בלי התימה לא איכפת לך, ועוד כתב דמה שאמר אם יבא הלוח לקנות וכו', היינו באותו יום, דאל"ה הו"ל שטר מוקדם, ופשוט דאיירי שקבע להם זמן שאם עד אז לא יקנה הלוח יקרעוהו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

